

El pop (*Octopus vulgaris*)

(ALDC, VIII, 1772. El pop)

El *pop* és un ‘mol·lusc cefalòpode, amb vuit tentacles proveïts de ventoses, de carn comestible i que expulsa núvols de tinta com a defensa (*Octopus vulgaris*)’. El llat. POLŪPUS (← gr. POLÝPOUS, pròpiament ‘el de molts peus’) va donar en cat. *polp* (s. XIV), usat a *Spill*, *Curial*, i per O. Pou (1575), Torra (1640), Lacavalleria (1696) i mantingut actualment en alg., eiv., tort. i val. (doc. en Mayans, 1787; Sanelo, 1802; Orellana, 1802; Escrig, 1851; Pla, 1880; Martí Gadea, 1909 i 1915; veg. els congèneres it. *polpo*, port. *pólvo*, gall. *polbo*, oc. *pofre* [Alibert]), però simplificat en *pop* (Esteve *et al.*, 1803), per pèrdua de la *l* velar en contacte amb una labial, com en el llat. vg. *CŌLŪPUS (< cl. CŌLĀPHUS) > *colp* > *cop*, ŪLMUS > *olm* > *om*, SŪLPHUR > *solfre > *sofre*. Vet-ne aquí les var.: *popet* 44, dim.; *pup* 5, pel tancament de [o] tònica en [u]; *pulpo*, pres del cast., que, segons el *DECat*, seria adaptat del mossàrab andalusí o de l’asturià (amb -u que hauria causat metafonia), catalanitzat en *pulp* 187 i que podria haver passat al sard *pulpu*, que també es troba adaptat en *pruppu* sota la influència

fonètica sarda; *pulpe* 2, 3, manlleu al fr. *poulpe*, com *pufre* 5, “més gran que el [pup]”, ho seria a la var. *poufre* (en fr. també es coneix *pieuvre*, mot propi de les illes anglonormandes, introduït per Victor Hugo); *polpa* 133, “semblant al pop”, amb un *f.* probablement augmentatiu, com *anella*, *saca*, etc. Entre les classes cal citar *pop blanc* 74/*polp blanc* 154, 163; *pop ver* 74, 79, 82; *pop de bou* 79; *pop trobiguera* 79; *polp roquer* 154 (“negre i blanc”), 163; *polp mesquer* 163 (per l’olor de mesc)/*pop mesquí* 74/*pop mosquit* 82/*polp mester* 154 (“amb pigues”), els tres darrers determinants per homonimització formal.

En la distribució geogràfica *pop* és la forma principatina i rossellonesa, mentre que *polp*, arcaica, ha quedat relegada al tort., alg., val. i eiv.; en aquest parlar pot ser un arcaisme conservat pels contactes amb el val. (cf. Veny, 1999 a: 102-106).

Són mots normatius *pop*, des del *DOrt*, 1917, i *polp*, des del *DIEC*_I, 1995.

